

HUOMAUTUKSIA

- ¹ NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean täysistunto pidettiin huhtikuun 16—23 p:nä 1929. Täysistunto käsitteli seuraavat kysymykset: 1) puolueen sisäisistä asioista; 2) XVI Yleisliittolaisen puoluekonferenssin kysymykset; 3) puolueen puhdistuksesta. Täysistunto hyväksyi Keskuskomitean Politbyroon ja Keskuskontrollikomitean Puhemiehistön yhdistetyn istunnon helmikuun 9 p:nä 1929 tekemän päätöslauselman puolueen sisäisistä asioista ja tuomitsi erikoisessa päätöslauselmassaan Buharinin, Rykovin ja Tomskin oikeisto-opportunistisen toiminnan. Täysistunto hyväksyi Politbyroon esittämät teesit kansantalouden kehittämisen viisivuotissuunnitelmasta, maatalouden kehittämisen teistä ja keskitalonpoikain verohelpotuksista, byrokratismia vastaan käytävän taistelun yhteenvedoista ja lähimmistä tehtävistä ja päätti asettaa teesit XVI Yleisliittolaisen puoluekonferenssin käsiteltäväksi. Täysistunto päätti asettaa XVI puoluekonferenssin käsiteltäväksi pääpiirteissään hyväksytyt teesit NKP(b):n jäsenten ja kandidaattien puhdistuksesta. J. V. Stalin piti täysistunnon istunnossa huhtikuun 22 p:nä puheen „Oikeistopoikkeamasta NKP(b):ssa“. (NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean täysistunnon päätöslauselmia kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 311—323.) —3.
- ² Tarkoitetaan sen porvarillisten specialistien vastavallankumouksellisen järjestön tuholais toimintaa, joka toimi vuosina 1923—1928 Donetsin kaivosalueen Shahtyn y.m. piireissä. —15.

- 3 Kominternin VI kongressi pidettiin Moskovassa heinäkuun 17 — syyskuun 1 pñä 1928. Kongressi käsitteli selostuksen Kominternin Toimeenpanevan Komitean toiminnasta, Kommunistisen Nuorisointernationalen Toimeenpanevan Komitean ja Kansainvälisen Kontrollikomitean toimintaselostukset, taistelukeinoja imperialististen sotien vaaraa vastaan, Kommunistisen Internationalen ohjelman, kysymyksen vallankumouksellisesta liikkeestä siirto- ja puolisiirtomaissa, Neuvostoliiton taloudellista asemaa ja tilannetta NKP(b):ssa sekä vahvasti Kominternin säännöt. Päätöksissään kongressi kiinnitti huomiota kapitalismin sisäisten ristiriitojen kasvuun, jotka johtavat kiertämättä kapitalistisen vakaantumisen horjumiseen ja kapitalismin yleisen kriisin jyrkkään kärjistymiseen. Kongressi määritteli työväenluokan uusista taisteluehdoista johtuvat Kommunistisen Internationalen tehtävät, mobilisoi kommunistisia puolueita voimistamaan taistelua oikeistopoikkeamaa vastaan päävaarana sekä siihen sovittellevasti suhtautumista vastaan. Kongressi tähdensi sosialistisen rakennustyön voittoja Neuvostoliitossa ja niiden merkitystä kansainvälisen proletariaatin vallankumouksellisten asemien lujittumiselle ja kutsui koko maailman työtätekeviä puolustamaan Neuvostoliittoa. J. V. Stalin osallistui johtavasti kongressin työhön, hänet valittiin kongressin puhemiehistön jäseneksi, ohjelma-valiokunnan jäseneksi sekä sen poliittisen valiokunnan jäseneksi, joka laati teesit kansainvälisestä tilanteesta ja Kommunistisen Internationalen tehtävistä. — 24.
- 4 Tarkoitetaan NKP(b):n Keskuskomitean täysistuntoa, johon osallistuivat Keskuskontrollikomitean ja Keskustarkastusvaliokunnan jäsenet ja joka pidettiin marraskuun 16—24 pñä 1928. — 30.
- 5 Kateederisotalismi — eräs suunta porvarillisessa ideologiassa, pääasiallisesti porvarillisessa poliittisessa taloustieteessä. Se syntyi Saksassa yhdeksännentoista vuosisadan jälkipuoliskolla; myöhemmin levisi laajasti Englannissa, Amerikassa ja Ranskassa. Esiintyessään yliopistojen kateedereissa (siitä johtuu nimitys „kateederisotalismi“) tämän suunnan edustajat, liberaa-

lis-porvarilliset professorit, kävivät taistelua marxilaisuutta ja kehittyvää vallankumouksellista työväenliikettä vastaan, peittelivät kapitalismin ristiriitoja, saarnasivat luokkasovintoa. Kateederisosialistit eivät tunnustaneet porvarillisen valtion luokka- ja riistoluonnetta ja väittivät, että yhteiskunnallisten reformien avulla se kykenee muka tekemään kapitalismin paremmaksi. Engels kirjoitti saksalaisista kateederisosialisteista: „teoreettisessa suhteessa kateederisosialistit eivät ole milloinkaan kohonneet filantropiaan taipuvaisten vulgäärien taloustieteilijöiden tasoa korkeammalle, mutta nykyään he ovat laskeutuneet tavallisten bismarckilaisen valtiososialismin ylistelijäin tasolle“ (K. Marx ja F. Engels. Teokset, XXVII osa, s. 499). Venäjällä kateederisosialistien porvarillis-liberaalisia reformistisia aatteita saarnasivat legaaliset marxilaiset. Pyrkinessään alistamaan työväenliikkeen porvariston etujen alaiseksi ja saarnatessaan kapitalismin rauhallista ja asteittaista kasvamista sosialismiin ovat venäläiset menshevikit, II Internationalen opportunistiset puolueet ja nykyiset oikeistososialistit myöskin luisuneet kateederisosialismiin. — 39.

- 6 Tarkoitetaan NK(b):n Keskuskomitean täysistuntoa, joka pidettiin heinäkuun 4—12 pnä 1928. — 57.
- 7 „Nuoriso-Internationale“ („Jugend Internationale“) — aikakauslehti, Nuorison sosialististen järjestöjen kansainvälisen liiton äänenkannattaja; ilmestyi Zürichissä syyskuusta 1915 toukokuuhun 1918. Vuodesta 1919 vuoteen 1941 aikakauslehteä julkaistiin Kommunistisen Nuoriso-Internationalen Toimeenpanevan Komitean äänenkannattajana. (Vuosina 1925—1928 ilmestyi „Kommunistinen Nuoriso-Internationale“ nimisenä.) — 79.
- 8 Kts. Lenin kokoelma XIV, s. 250—259. — 85.
- 9 „Sbornik Sotsial-Demokrata“ („Sosialidemokraatin Kokoelma“) kokoelmaa julkaisi VSDTP:n Keskuskomitea v. 1916 V. I. Leninin välittömällä johdolla. Ilmestyi kaksi numeroa: loka- ja joulukuussa 1916. — 85.

- 10 Brestin rauhan kaudella (v. 1918) Buharin ja hänen johtamansa „vasemmisto“-kommunistien ryhmä kävi yhdessä Trotskin kanssa puolueen sisällä kiivasta taistelua Leniniä vastaan vaatién sodan jatkamista tarkoituksenaan saattaa nuori ja vielä armeijaa vailla oleva Neuvostotasavalta Saksan imperialismiin iskun alle. Neuvostovastaisen „oikeisto-trotskilaisen blokin“ oikeusjutussa vuonna 1938 tuli todetuksi, että Buharin ja hänen johtamansa „vasemmisto“-kommunistien ryhmä yhdessä Trotskin ja vasemmistoeserrien kanssa olivat vastavallankumouksellisessa salaliitossa Neuvostohallitusta vastaan, asettivat päämääräkseen Brestin rauhansopimuksen rikkomisen, V. I. Leninin, J. V. Stalinin ja J. M. Sverdlovin vangitsemisen ja murhaamisen sekä hallituksen muodostamisen buharinilaisista, trotskilaisista ja vasemmistoeserristä. — 112.
- 11 EKOSO RSFSR — Ekonomitsheski Sovet pri Sovete Narodnyh Komissarov RSFSR (VSPNT:n Kansankomissaarien Neuvoston Talousneuvosto). — 114.
- 12 NKP(b):n XVI konferenssi pidettiin Moskovassa huhtikuun 23—29 pñä 1929. Konferenssi käsitteli kysymykset: kansantalouden kehittämisen viisivuotissuunnitelmasta, maatalouden kohottamisen teistä ja verohuojennuksista keskitalonpojalle, byrokritisminvastaisen taistelun yhteenvedoista ja lähimmistä tehtävistä, NKP(b):n jäsenten ja kandidaattien puhdistuksesta ja tarkastuksesta. Konferenssin peruskysymyksenä oli ensimmäinen viisivuotissuunnitelma. Konferenssi hylkäsi viisivuotissuunnitelman „minimaali“-variantin, jota oikeistolaisantautajat puolustivat, ja hyväksyi „optimaali“-variantin velvoittavaksi kaikenlaisissa ehdoissa. Konferenssi tuomitsi oikeistopoikkeaman ilmauksena täydellisestä kieltäytymisestä puolueen leniniläisestä politiikasta, suoranaisena siirtymisenä kulakiston kannalle, ja kehoitti puoluetta antamaan murskaavan vastaiskun oikeistopoikkeamalle tämän kauden päävaarana samoin kuin leniniläiseltä linjalta poikkeamisiin sovittellevaisen suhtautumisen mielialoillekin. Konferenssissa kuultiin V. M. Molotovin informoselostus NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean huhtikuun täysistunnosta ja J. V. Stalinin tässä täysistunnossa pitämästä puheesta „Oikeistopoikkeamasta

- NKP(b):ssa" (kts. tämä osa, s. 3—119) sekä hyväksyttiin yksimielisesti päätöslauselma „Puolueen sisäisistä asioista“. Konferenssi hyväksyi vetoituksen Neuvostoliiton kaikille työläisille ja työtätekeville talonpojille sosialistisen kilpailun laajasta kehittämisestä. (XVI konferenssin päätöslauselmia kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 324—358.) — **119.**
- 13 V. I. Lenin. „Miten kilpailu on järjestettävä?“ (kts. Teokset, 3. painos, XXII osa, s. 158, 161. Suom. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 266—267). — **121.**
- 14 Kauko-Idän Erillinen armeija muodostettiin elokuussa 1929 sen Itä-Kiinan rautatiellä tapahtuneen selkkauksen aikana, jonka Kiinan vastavallankumoukselliset kenraalit ja Japanin imperiaalistit olivat provosoineet. Sanomalehti „Trevoga“ („Hälyytys“) — Kauko-Idän Erillisen armeijan Poliittisen Hallinnon äänenkannattaja; julkaistaan vuodesta 1929. — **149.**
- 15 „Komsomolskaja Pravda“ — päivälehti, NLKNL:n Keskuskomitean ja Moskovan komitean äänenkannattaja; julkaistaan vuoden 1925 toukokuun 24 päivästä alkaen. Kirjoitus „Yleiskatsaus leninismiin“ julkaistiin „Komsomolskaja Pravda“ lehden numerossa 282, joulukuun 7 pnä 1929. — **150.**
- 16 Marxilaisten maatalousasiantuntijain Yleisliittolainen konferenssi, jonka kutsui koolle Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean Kommunistinen akademia, pidettiin joulukuun 20—27 pnä 1929. Konferenssiin osallistui tieteellisten tutkimuslaitosten, maatalous- ja talouskorkeakoulujen sekä aikakauslehtien ja sanomalehtien toimitusten edustajia. Kaikkiaan oli konferenssissa 302 edustajaa. Puheensa „Agraaripoliittikan kysymyksistä Neuvostoliitossa“ J. V. Stalin piti konferenssin viimeisessä täysistunnossa joulukuun 27 pnä. — **154.**
- 17 Kts. Lenin kokoelma XI, s. 368. — **162.**
- 18 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXV osa, s. 173. Suom. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 620. — **162.**

- 19 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVI osa, s. 46. — **162.**
- 20 F. Engels. „Talonpoikaiskysymys Ranskassa ja Saksassa“, 1922, s. 66 (kts. myös K. Marx ja F. Engels. Teokset, XVI osa, II nide, venäjänk. painos, 1936, s. 456). — **166.**
- 21 Kts. J. V. Stalin. Teokset, 11. osa, s. 90—106. — **170.**
- 22 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 191—194. — **180.**
- 23 „Za rubezhom“ („Rajan takana“) — aikakauslehti; ilmestyi vuodesta 1930 alkaen M. Gorkin toimittamana; vuonna 1932 muutettiin aikakaus- ja sanomalehdeksi, jota julkaistiin vuoteen 1938 asti. — **189.**
- 24 „Krasnaja Zvezda“ („Punainen Tähti“) — sotilaspoliittinen päivälehti; julkaistaan vuoden 1924 tammikuusta alkaen. Vuoden 1946 maaliskuusta lähtien lehti on Neuvostoliiton Aseellisten voimien ministeriön pää-äänenkannattaja. — **192.**
- 25 Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 47—53. — **193.**
- 26 NKP(b):n XVI konferenssin päätöslauselmaa „Maatalouden kohottamisen teistä ja keskitalonpojan verohuojennuksista“ kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 329—338. — **193.**
- 27 Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 247—259. — **194.**
- 28 NKP(b):n XV edustajakokouksen päätöslauselmaa „Kansantalouden viisivuotissuunnitelman laatimisen direktiiveistä“ kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 234—247. — **194.**

- ²⁹ Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 222—227. — **194.**
- ³⁰ Sverdlovilaiset — J. M. Sverdlovin Kommunistisen yliopiston oppilaat. — **199.**
- ³¹ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVI osa, s. 428—429. — **199.**
- ³² V. I. Lenin. „Pitirim Sorokinin arvokkaat tunnustukset“ (kts. Teokset, 3. painos, XXIII osa, s. 294). — **199.**
- ³³ „Rubinismi“ ja „mekanismi“ — marxilaisvastaisia revisionistisia suuntia poliittisessa taloustieteessä. Menshevikki Rubin revisoi Marxin oppia idealistiselta porvarilliselta kannalta, yrittäen riistää marxilaisuudelta sen vallankumouksellisen sisällön, pyrki tuholaismaisesti kääntämään taloustieteilijöiden huomion pois neuvostotalouden kysymysten tutkimisesta johtamalla heitä skolastisten kiistojen ja abstraktioiden alalle. „Mekanismi“ on marxilaisuuden väärentämistä filosofiassa ja poliittisessa taloustieteessä vulgääri-mekanismiselta kannalta, joka oli materialistisen dialektiikan hylkäämistä ja sen vaihtamista salaa porvarilliseen tasapainoteoriaan. Mekanismin eräs pääedustajia oli oikeistouklonistien ideologi Buharin. Poliittisessa taloustieteessä mekanistit kielsivät kapitalistisen yhteiskunnan sisäisten ristiriitojen olemassaolon, sen kehityksen lakien historiallisesti ohimenevän luonteen ja yrittivät siirtää kapitalismin lainmukaisuudet sosialistiseen neuvostoyhteiskuntaan. — **205.**
- ³⁴ NKP(b):n Keskuskomitean mainittu päätös on julkaistu „Pravda“ lehden 73. numerossa maaliskuun 15 p:nä 1930. (Kts. myös „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 813—814.) — **218.**
- ³⁵ NKP(b):n Keskuskomitean päätöstä tammikuun 5 p:tä 1930 „Kollektivisoinnin vauhdista ja valtion toimenpiteistä kolhoosirakennustyön auttamiseksi“ kts. myös „NKP(b) edustajakokous-

ten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 389—391. — 224.

- ³⁶ NKP(b):n XVI edustajakokous pidettiin Moskovassa kesäkuun 26 — heinäkuun 13 pnä 1930. Edustajakokous käsitteli puolueen Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen toimintaselostuksen; Keskustarkastusvaliokunnan, Keskuskontrollikomitean ja Kominternin Toimeenpanelessa Komiteassa olleen NKP(b):n valtuuskunnan toimintaselostukset sekä selostukset: teollisuuden viisivuotissuunnitelman täyttämisestä; kolhoosiliikkeestä ja maatalouden noususta; ammattiliittojen tehtävistä uudestirakentamiskaudella. Edustajakokous hyväksyi yksimielisesti puolueen Keskuskomitean poliittisen linjan ja toiminnan, velvoitti Keskuskomitean edelleenkin turvaamaan sosialistisen rakennustyön bolshevistisen vauhdin, saamaan aikaan viisivuotissuunnitelman täyttämisen neljässä vuodessa, käymään horjumattomasti sosialistista suurhyökkäystä koko rintamalla ja toteuttamaan kulakiston luokkana likvidoimista yleisen kollektivisoimisen pohjalla. Edustajakokous tähdensi maatalouden kehityksessä tapahtuneen murroksen maailmanhistoriallista merkitystä, minkä tuloksena kolhoositalonpoikaitosta oli tullut Neuvostovallan todellinen ja luja tuki. Edustajakokous antoi puolueen Keskuskomitean tehtäväksi harjoittaa edelleenkin horjumattomasti rauhanpolitiikkaa ja lujittaa Neuvostoliiton puolustuskuntoisuutta. Edustajakokous antoi ohjeet raskaan teollisuuden kaikinpuolisesta kehittämisestä ja uuden, voimakkaan hiili- ja metallurgiatukikohdan luomisesta maamme itäosassa; kaikkien joukkojärjestöjen työn uudestijärjestämisestä ja ammattiliittojen osuuden kohottamisesta sosialistisessa rakennustyössä; kaikkien työläisten ja työtätekevien joukkojen mukaansaamisesta sosialistiseen kilpailuun. Edustajakokous paljasti täydellisesti oikeisto-oppoportunismin kulakiston asiointiksi puolueen sisällä ja julisti oikeisto-opposition katsantokannat yhteensopimattomiksi Neuvostoliiton Kommunistiseen (bolshevikkien) Puolueeseen kuulumisen kanssa. Edustajakokous kehoitti puoluejärjestöjä voimistamaan taistelua poikkeamia vastaan kansallisuuskysymyksen alalla — suurvaltalaista chauvinismia ja paikallista natsionalismia vastaan ja toteutta-

maan horjumattomasti leniniläistä kansallisuuspolitiikkaa, joka turvaa Neuvostoliiton kansojen muodoltaan kansallisten ja sisällöltään sosialististen kulttuurien voimakkaan kehityksen. XVI edustajakokous sai paikkansa puolueen historiassa koko rintamalla tapahtuvan sosialismin suurhyökkäyksen, kulakiston luokkana likvidoimisen ja yleisen kollektivisoinnin toteuttamisen edustajakokouksena. J. V. Stalin teki edustajakokouksessa kesäkuun 27 p:nä NKP(b):n Keskuskomitean poliittisen toimintaselostuksen ja heinäkuun 2 p:nä esitti loppulausunnon. (NKP(b):n XVI edustajakokouksesta kts. „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, 5. suom. painos, s. 347—349. Edustajakokouksen päätöksiä kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 394—436.) — **253.**

37 Federation reservisysteemi — vuonna 1913 muodostettu pankkijärjestö Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa. Kaksitoista federatiivista reservipankkia, jotka on muodostettu maan tärkeimpiin keskuksiin, yhdistävät ja kontrolloivat Yhdysvaltojen pankkien kaikkea toimintaa ja ovat monopolisen pääoman aseena. Federation reservisysteemiä johtaa federation Reservineuvosto (vuonna 1933 se nimettiin FRS:n Johtajain Neuvostoksi), jonka nimittää Yhdysvaltain presidentti ja se on täydellisesti finanssiporhojen käsissä. Porvarilliset taloustieteilijät — amerikkalaisen kapitalismin ylistäjät ja Yhdysvaltojen finanssi- ja hallituspiirit pitävät federation reservisysteemiä keinona, joka turvaa maan talouden pulilta. Presidentti Hooverin yritykset taistella vuonna 1929 puhjennutta pulaa vastaan federation reservisysteemin avulla epäonnistuivat täydellisesti. — **260.**

38 Youngin suunnitelma — amerikkalaisen pankkiirin Youngin, suunnitelman laatijan, nimen mukaan nimitetty suunnitelma sotakorvausmaksujen saamisesta Saksalta; sen hyväksyi kesäkuun 7 p:nä 1929 Ranskan, Iso-Britannian, Italian, Japanin, Belgian, Yhdysvaltojen ja Saksan eksperttien komitea ja lopullisesti vahvisti Haagin konferenssi tammikuun 20 p:nä 1930. Tämä suunnitelma sääti sotakorvausmaksujen kokonaissummaksi Saksalta 113,9 miljardia markkaa (ulkomaisessa valuutassa), jotka oli maksettava 59 vuoden kuluessa. Kaikki

- sotakorvausmaksutilitykset annettiin Kansainvälisten tilitysten pankin huoleksi, jossa valta-asema oli Yhdysvalloilla. Tämän pankin muodostaminen oli Youngin suunnitelman eräs keskeisimpiä pykäläiä. Pankki oli amerikkalaisen monopolistisen pääoman keinona kontrolloida Euroopan valtioiden kauppaa ja rahan kiertokulkua. Youngin suunnitelman mukaan Saksan teollisuus vapautui sotakorvausmaksujen maksamiseen osallistumisesta, maksujen koko paino sälytettiin työtätekevien harteille. Youngin suunnitelma loi ehdot Saksan sotateollisuusmahdollisuuksien nopeammalle jälleenpalauttamiselle, jota amerikkalaiset imperialistit pyrkivät saamaan aikaan agression aloittamiseksi Neuvostoliittoa vastaan. — 268.
- 39 Tarkoitetaan imperialististen valtioiden solmimia sopimuksia Locarnon (Sveitsi) konferenssissa, joka pidettiin lokakuun 5—16 p:nä 1925. Locarnon sopimukset, joiden tarkoituksena oli Versaillesin sopimuksen säätämän sodanjälkeisen järjestyksen varmistaminen Euroopassa, johtivat vieläkin suurempaan ristiriitojen kärjistymiseen tärkeimpien imperialististen maiden välillä ja uusien sotien valmisteluun. (Locarnon konferenssista kts. J. V. Stalin. Teokset, 7. osa, s. 285—292.) — 268.
- 40 Mielenosoituksia ja vastalauselakkoja elokuun 1 p:nä 1929 (ensimmäisen imperialistisen maailmansodan alkamisen 15. vuosipäivänä) sodanlietsojia vastaan sekä vastalausemielenosoituksia maaliskuun 6 p:nä 1930 nopeasti lisääntyvää työttömyyttä vastaan (vuoden 1929 yleismaailmallisen talouspulan johdosta) oli Ranskan, Saksan, Englannin, Yhdysvaltojen, Puolan sekä Euroopan ja Amerikan muiden maiden monissa kaupungeissa ja teollisuuskeskuksissa. Vastalauseliike tapahtui täydellisesti kommunististen puolueiden ja Kommunistisen Internationalen johdon alaisena. — 271.
- 41 „Pan-Eurooppa“ — Neuvostoliittoa vastaan suunnatun blokin muodostamisen suunnitelma Euroopan valtioista. Suunnitelman esitti Ranskan ulkoministeri Briand toukokuussa 1930. „Federatiiviseen liittoon“ yhdistetyn Euroopan piti tämän suunnitelman mukaan esiintyä yhtenäisenä neuvostovastaisena rintamana ja „federatiivisen liiton“ toimeenpanevan elimen —

„Euroopan komitean“ tuli olla esikuntana hyökkäyksen valmistelussa Neuvostoliittoa vastaan. Tämän ohella Briand'in suunnitelma asetti tehtäväkseen Ranskan hegemonian pystyttämisen Euroopan mantereella ja törmäsi sen vuoksi Englannin, Italian ja Yhdysvaltojen vastarintaan. Imperialististen valtojen välisten ristiriitojen vuoksi „Pan-Eurooppa“-suunnitelma ei toteutunut. — 274.

42 Tarkoitetaan sopimusta sodasta kieltäytymisestä, jonka kirjoittivat alle Pariisissa elokuun 27 p:nä 1928 Yhdysvallat, Ranska, Saksa, Iso-Britannia, Puola, Italia, Japani, Tšekkoslovakia, Belgia ja Britannian dominionit. Neuvostoliittoa ei kutsuttu osalliseksi neuvotteluihin Kelloggin sopimuksen solmimisesta tarkoituksella jättää Neuvostoliitto pois niiden maiden joukosta, joihin sopimuksessa edellytetty sodasta kieltäytyminen kansallisen politiikan aseena ulotettiin. Verhoten itseään demagogisilla fraaseilla „yleisestä rauhasta“ sopimuksen aloitteentekijät (Ranska, Yhdysvallat ja Englanti) luulivat voivansa tehdä siitä asean Neuvostoliiton eristämiseksi ja taistelun käymiseksi Neuvostoliittoa vastaan. Elokuun 5 p:nä vuonna 1928 antamassaan ilmoituksessa Neuvostoliiton hallitus paljasti sopimuksen todelliset tarkoitukset. Yleisen mielipiteen painostuksesta oli Yhdysvaltain, Englannin ja Ranskan hallitusten pakko tehdä ilmoitus, että Neuvostoliitto kutsutaan allekirjoittamaan sopimus. Neuvostoliitto yhtyi Kelloggin sopimukseen, ratifioi sen ensimmäisten joukossa ja teki naapurivaltiolle ehdotuksen sopimuksen solmimisesta Kelloggin sopimuksen velvoitusten viipymättömästä voimaansaattamisesta. Tällaisen sopimuksen allekirjoittivat Moskovassa helmikuun 9 p:nä 1929 Neuvostoliitto, Puola, Romania, Eesti ja Latvia, myöhemmin siihen yhtyivät Turkki ja Liettua. — 274.

43 „Lena-Goldfields“ — englantilainen osakeyhtiö, jolla oli vuosina 1925—1930 Neuvostoliitossa konsessio kulta-, kupari-, rauta- y. m. esiintymien kaivamiseen ja jalostamiseen Siperiassa. Konsessiosopimuksen ehtojen mukaan „Lena-Goldfields“ yhtiö oli velvollinen rakentamaan uusia vuoriteollisuuslaitoksia ja uudistamaan yhtiölle vuokrallaannettuja tehtaita ja kaivoksia. Siitä syystä, että osakeyhtiö ei täyttänyt velvollisuuksiaan

- ja saattoi rappiolle konsessiolle saamiaan tehtaita, kaivoksia ja muita laitoksia, Neuvostohallitus lakkautti konsession ja veti oikeudelliseen edesvastuuseen osakeyhtiön ne toimitsijat, jotka olivat harjoittaneet Neuvostoliitossa vakoilu- ja tuho-laistoimintaa. — **275.**
- 44** Neuvostoliiton Neuvostojen V edustajakokous pidettiin Moskovassa toukokuun 20—28 p:nä 1929 ja se käsitteli seuraavat kysymykset: Neuvostoliiton hallituksen selostus; Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen viisivuotissuunnitelma; maatalouden kohottamisesta ja osuuskuntien järjestämisestä maaseudulla. Edustajakokouksen keskeisimpänä kysymyksenä oli ensimmäisen stalinilaisen viisivuotissuunnitelman käsitteleminen ja hyväksyminen. Edustajakokous hyväksyi Neuvostoliiton hallituksen toimintaselostuksen, vahvisti kansantalouden kehittämisen viisivuotissuunnitelman, viitoitti tiet maatalouden kohottamiselle ja osuuskuntien järjestämiselle maaseudulla sekä valitsi Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean uuden kokoonpanon. — **289.**
- 45** Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 251. — **299.**
- 46** J. V. Stalin. Keskuskomitean poliittinen toimintaselostus NKP(b):n XV edustajakokoukselle (kts. Teokset, 10. osa, s. 328—329). — **300.**
- 47** Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 278—279. — **305.**
- 48** NKP(b):n Keskuskomitean täysistunto, joka pidettiin marraskuun 10—17 p:nä 1929, käsitteli seuraavat kysymykset: kansantalouden kontrollinumeroista vuodelle 1929/30; kolhoosirakennustyön yhteenvedoista ja edessäolevista tehtävistä; Ukrainan maataloudesta ja työstä maaseudulla; Neuvostoliiton Maanviljelyksen yleisliittolaisen kansankomissariaatin muodostamisesta; teknillisten kaaderien kouluttamista koskevan Keskuskomitean heinä-

kuun (1928) täysistunnon päätöksen täytäntöönpanosta. Täysistunto katsoi oikeisto-oppportunismin katsomusten propagandan ja oikeisto-opportunistiin sovittellevaisesti suhtautumisen yhteensopimattomaksi NKP(b):n riveihin kuulumisen kanssa ja päätti erottaa Buharinin, joka oli oikeistolaisten antautujain innoittaja ja johtaja, NKP(b):n Keskuskomitean Politbyroon kokoonpanosta. Täysistunto totesi, että Neuvostoliitto on astunut maa-seudun laajan sosialistisen uudestijärjestämisen ja sosialistisen suurmaanviljelyksen järjestämisen vaiheeseen ja viitoitti joukon konkreettisia toimenpiteitä, jotka edistivät kolhoosien lujittamista ja kolhoosiliikkeen laajaa kehittämistä. (Täysistunnon päätöslauselmia kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 359—388.) — **305.**

- 49 Tarkoitetaan NKP(b):n Keskuskomitean vetoomusta „Kaikille puolueen jäsenille, kaikille työläisille“ itsekritiikin kehittämistä, joka julkaistiin „Pravda“ lehdessä № 128, kesäkuun 3 p:nä 1928. (Kts. myös „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 807—809.) — **335.**
- 50 NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean päätös „Työläisten nostamisesta neuvostokoneistoon ja neuvostokoneiston joukkoluontoisesta työläiskontrollista alhaaltakäsin (tehtaiden kunniapäällikyydestä)“ julkaistiin „Pravda“ lehdessä № 74, maaliskuun 16 p:nä 1930. — **335.**
- 51 Tarkoitetaan NKP(b):n Keskuskomitean toukokuun 15 p:nä 1930 tekemää päätöstä „Uralmet'in työstä“ (Uralin mustaa metallurgiaa yhdistävä trusti), joka julkaistiin „Pravda“ lehdessä № 135, toukokuun 18 p:nä 1930. — **348.**
- 52 NKP(b):n Keskuskomitean päätös „Piirikuntien lakkauttamisesta“ julkaistiin „Pravda“ lehdessä № 194, heinäkuun 16 p:nä 1930. — **360.**
- 53 V. I. Lenin. Kirje V. M. Molotoville puolueen XI edustajakokouksessa tehtävän poliittisen selostuksen suunnitelmasta (kts. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 207). — **363.**

- 54 V. I. Lenin, „Miten meidän on uudestijärjestettävä Työläis- ja talonpoikaisinspektio“ (kts. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 405. Suom. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 922). — **364.**
- 55 VSFNT:n Neuvostojen VIII edustajakokous pidettiin joulukuun 22—29 p:nä 1920. Eräs edustajakokouksen peruskysymyksiä oli maan sähköistämissuunnitelma, jonka oli laatinut Venäjän sähköistämisen Valtionkomissio (GOELRO). Päätöksessään edustajakokous arvioi sähköistämissuunnitelman „suuren taloudellisen aloitteen ensimmäiseksi askeleeksi“. Kirjeessään V. I. Leninille maaliskuussa 1921 J. V. Stalin kirjoitti Venäjän sähköistämissuunnitelmasta: „Kolmen viime päivän aikana minulla oli tilaisuus lukea kirjoituskokoelma „Venäjän sähköistämissuunnitelma“... Mainio, hyvin laadittu kirja. Se on todella yhtenäisen ja todella valtion taloussuunnitelman mestarillinen luonnos ilman lainausmerkkejä. Se on aikakautemme ainoa marxilainen yritys rakentaa taloudellisesti takapajuksen Venäjän neuvostopäälysrakennuksen alle todella realinen ja nykyoloissa ainoa mahdollinen tuotannollis-teknilinen perusta“ (kts. J. V. Stalin. Teokset, 5. osa, s. 51). — **371.**
- 56 Tarkoitetaan Idän työtätekevien Kommunistisen Yliopiston ylioppilaiden kokouksessa toukokuun 18 p:nä 1925 pidettyä puhetta „Idän kansojen yliopiston poliittisista tehtävistä“ (kts. J. V. Stalin. Teokset, 7. osa, s. 146—148). — **390.**
- 57 Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, I osa, 1941, s. 385. — **393.**